

Алеко Константинов

Tempi Passati
Оценка

Обща спалня на двама ергени, с две удобни чисти легла. При всяко легло столче със светилник и принадлежности за пушене. Върху масата книги и газети, под масата разна стъклария от винените складове и от аптеките; между стъклата, кой знае как, се е завряла една розова жартирка.

Пролетна лунна нощ, нощ на безсъниците, нощ на сладките мечти.

Единият, от няколко години насам, е все на 29 години; другият отдавна не се е поместил от 49 години. По-младият е Иван, по-възрастният – Иванчо. Часът е един след полунощ. Свещите изгасени преди половина час. Иванчо мечтае и от време на време със спряно дишане се вслушва дали Иван е заспал. Иван сеща това и се преструва, че спи, па мислите му фърчат из целия град. Минува още четвърт час.

– Иване! Какво пъшкаш?... Спиш ли бе? Иване!

Иван не се обажда. Знае си той, че като се разсъни Иванчо – чакай слънцето.

Тишина. Будилникът наумява за себе си: цик-цак, цик-цак...

– Аз зная, дяволе, че ти се преструваш, Иване! Обади се бе, брате. Ей, Иване!

– Кой там?... А?... Какво? – сепва се престорено Иван.

– Е стига, стига – пресича го добродушно Иванчо, – знаем ги вече тези комедии; овехтяха вече.

Иван не може да се сдържи, размива се.

– Е, кажи, какво искаш? Аз знам какво ще ми кажеш.

– Отгде знаеш?

– Знам аз. Слава богу, десет години ергенуваме заедно.

– Е, кажи, какво? – пита Иванчо с невидима в тъмнината, но сещана по тона усмивка.

– А бе не те ли знам аз – ще ме питаш: „Иване бе, какво ли прави сега Клеопатра?“ Не е ли това?

– И това да бъде, най-сетне, че какво санким, лошо ли е?

– Лошо-нелошо, отгде ще зная аз, какво прави сега Клеопатра? Клеопатра трябва да си е заспала като къпано дете, не е като тебе дъртак...

– Защо си толкова лош бе, Иване?

– Е, как да ти отговоря! Добре: Клеопатра трябва да се е събудила и мечтае сега за тебе. Туй ли искаш?

Иванчо си обръща сърдито гърба към стената и се завива презглава. Тишина. Будилникът наумява пак за себе си: цик-цак, цик-цак, а в ушите на Иванча бие: Кле-о-па-тра, Кле-о-па-тра... Минуват пет, минуват десет минути – мълчание. И Иван не спи, и Иванчо не спи, ама се

преструват на заспали.

– Иванчо, чуваш ли ме бе, Иванчо! Я чувай.

Будилникът отговаря: цик-цак... па – тра, цик-цак, кле-о, кле-о, цик-цак, патра...

– Иванчо бе, заспа ли бе, Иванчо? Я слушан, Кле-опатра вчера се запознала с... Иванчо, спиш ли?

При името на Клеопатра Иванчо отдръпна завивката от главата си, повдига се тихичко в тъмнината и наостря уши. Но Иван, дявол, знае слабостта на другаря си, възбужда му само любопитството, пуска интрижка и млъква... Цик-цак, клео, цик-цак... Сънят отиде по дяволите.

Иванчо си спрял дишането, пулсът отбива такт в ушите му и се кръстосва с цъкането на будилника. Той слухти, той чака, той жажде думица от другаря си: с кого се е запознала Клеопатра... – Иванчо, спиш ли? Не спя, казвай.

– Ти днес черна ли бира пи?

– Черна.

– И аз черна – съобщава Иван и млъква, и запущва устата си с възглавницата: смеха го души. Той чувства какво нетърпение разяжда Иванча. Тишина. Минува минута, две... цик-цак... минават три, четири минути... цик-цак, цик-цлк... Иван почва да сумти, като заспал, и а-ха да прихне от смях. Иванчо току се обръща ту на лявата, ту на дясната си страна, завива се, развива се, въздиша... цик-цак, цик-цак... Иванча не го сдържа. Той се повдига с пъшкане на леглото и почва да бара в тъмнината по масата да търси кибрит. Свещта, незакрепена добре, пада връх мраморната масичка и се претрошава до фитила. Иванчо пуща една невинна псувня, набарва кибрити и осветява стаята. Седнал на леглото, закрепява свещта, взима в ръцете си „Драски и шарки“, разгръща машинално книгата и почва да чете... пустият будилник няма спиране: цик-цак, кле-о, па-тра... С ко-го ли се е запознала Клеопатра? Утре е сряда, женска баня... Клеопатра всяка сряда... цик-цак, кле-о...

– Иване, заспа ли? Стани да си поприказваме бе, Иване, не се преструвай. Ей, Иване!

– Защо ме будиш бе, тамам бях заспал!

– Я си представи да сме сега женени, а!

– Утре твоя ред ли е да ходши за провизия? – отклонява въпроса Иван, като се преструва на сънен.

– Остави провизията настрана... Я си представи сега да имаш жена...

– Ами къде ти е бил умът преди двайсет години?

– Е холан пък ти, па чак двајсет години. Че на колко години съм сега!

– Ха-ха, ха-ха!

– Защо се смееш бе, ами че виж ми лицето, има ли бял косъм?

– Какво що има бял, то не останал никакъв косъм. Я си виж бръчките около очите.

– Ами я погледни себе си – като се наведеш, не можеш да си изправиш кръста за десет минути. Помниш ли фиаското?

– Хайде, хайде, дъртак, завий си старите ребра, па хъркай! Стани рано да носиш бохчата на Клеопатра на банята. Лека ноц.

Защо си толкова лош бе, Иване? Тамам сега му е времето, да си поприказваме за таквиз неща.

– Какво време те е патило, ще съмва скоро. Я чувай, ти други път да не пишеш черна бира, чу ли?

– Ей че си проза!

– Ами ти каквато си ми поезия, да те види сега Клеопатра ще се уплаши.

– Клеопатра не е като тебе дърво, тя умее да цени хората.

– Е, защо не те оценила до тия години?

– Отде знаеш, че не ме е оценила? Дип че съм срамежлив, инак две думи да й кажа, и, току виж „венчаят ся раб божи“...

– „... раб божи дядо Иванчо с раба божия... баба Клима“. Наистина бе, Иванчо, я остави ти настрана Клеопатра, тя е младо момиче, не като за теб дъртак – па вземи, че се ожени за баба Клима; по-хубава двойка не може да бъде. Ти плешив, тя без зъби. Представи си сега, че на мое място лежи баба Клима и си приказват сладко-сладко... Па да стане утре баба Клима да ти източи една баница...

– Добре кайш бе, Иване. Ние отдавна не сме яли баница...

– Видя ли сега! За туй по ти прилича да приказваш, а що ти трябват разни Клеопатри... Tempi passati, старче мой! Угаси свещта, па лека ноц! Завий си старите кости, па моли бога за греховете си...

– Каква хладна проза...

– О, моя плешива поезия! Лека ноц!

– Дивак.

– Дъртак.

...Цик-цак, цик-цак... Tem-pi tem-pa... ssa... ti.

17 април 1895 г.

КРАЙ

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/6276>]